VERSLAG DOOR GABRIËLLE DONNÉ-OP DEN KELDER

De invloed van marihuana op ataxie

Dit verslag is gebaseerd op een lezing van dr. Trevor Hawkins van de Colorado Ataxia Clinic die plaatsvond op 20 mei 2020.

Cannabis, ook wel marihuana of wiet genoemd, krijgt wereldwijd steeds meer aandacht. Heeft gebruik van cannabis echter ook invloed op bewegingsstoornissen zoals ataxie? Dr. Hawkins bespreekt hoe cannabis inwerkt op ons lichaam, welk onderzoek er gedaan is naar het effect van cannabis op ataxie en wat de mogelijke voordelen en bijwerkingen kunnen zijn.

Wat is cannabis?

Cannabis is eigenlijk de naam van de gehele plant. De plant bevat honderden verschillende actieve chemische stofjes, die op ons lichaam en hersenen kunnen inwerken. De twee belangrijkste verbindingen staan bekend als THC en CBD. Van THC (tetrahydra-cannabinol) kan je 'high' of 'euforisch' worden. CBD (cannabidiol) heeft dit psychoactieve effect niet, maar kan een andere werking hebben. Er zijn veel producten op de markt met verschillende verhoudingen van THC en CBD en daardoor met verschillende werkingen.

Ons eigen 'endocannabinoide' systeem

Ons eigen lichaam maakt zelf ook (endo)cannabinoiden aan. Deze 'neurotransmitters', die sterk lijken op THC en CBD, brengen signalen over van de ene zenuwcel naar de andere in het gehele lichaam. Bij deze signaaloverdracht zijn de membraangebonden eiwitten CB1 en CB2 betrokken. De signaaloverdracht via CB1 en CB2 vindt ook plaats in onze hersenen en ook in die delen, die beschadigd raken bij spinocerebellaire ataxie (SCA), zoals het cerebellum. Door deze hersenbeschadigingen werkt de signaaloverdracht via CB1 en CB2 minder goed. We kunnen ons daarom voorstellen dat gebruik van THC en CBD deze overdracht van signalen kan stimuleren. Hierbij is bekend dat THC vooral CB1 stimuleert en CBD vooral CB2. De vraag is echter: leidt stimulatie tot een positief of een negatief effect?

Onderzoek naar het effect van activering van de CB1-receptor op ataxie

In de afgelopen jaren zijn er meerdere onderzoeken uitgevoerd naar een mogelijk effect van cannabis op ataxie.

Vervolg op volgende pagina >

We weten nog steeds erg weinig, maar wat we wel weten:

- Er is uit studies met proefdieren naar voren gekomen dat wanneer de CB1 receptor sterk gestimuleerd wordt, er acuut ataxie kan ontstaan of reeds aanwezige ataxie kan verslechteren.
- Wanneer de CB1-receptor over langere tijd voorzichtig gestimuleerd wordt, dan zouden zenuwen mogelijk beschermd kunnen worden tegen beschadiging. Het is echter nog niet duidelijk hoe sterk en hoelang stimulatie moet plaatsvinden om een mogelijk positief effect te bereiken. Het beschermende effect op neuronen is ook nog niet goed onderzocht.

Studies in hersenweefsel van overleden SCA3-patiënten hebben verhoogde niveaus van CB1- en CB2-receptoren aangetoond in het cerebellum. Hiervoor zijn vele verklaringen mogelijk. De vraag is of deze receptoren ook als doelwit kunnen dienen voor de ontwikkeling van op cannabinoïden gebaseerde therapieën.

Huidige staat van onderzoek

Dr. Hawkins spreekt van: "We are still lost in the weeds". Op dit ogenblik zijn er meer vragen dan antwoorden. Er zijn nog steeds geen kwalitatief goede studies bij mensen uitgevoerd om het effect van cannabinoiden op ataxie te kunnen bestuderen. Wel is bekend dat cannabisproducten een positief effect kunnen hebben bij pijn en spasmen, slapeloosheid, ontstekingsreacties, anorexia, misselijkheid en braken. Voor deze klachten kan een arts medicinaal cannabis voorschrijven. De uitwerking van cannabis verschilt echter van persoon tot persoon. De arts bepaalt met de patiënt welke variëteit het meest geschikt is, hoeveel en hoe vaak per dag inname nodig is en de wijze van inname. Voor ataxie zelf wordt cannabis ***niet*** medicinaal voorgeschreven.

De voor- en de nadelen van THC en CBD

THC heeft voordelen wanneer bijvoorbeeld gewichtstoename belangrijk is. Dat dient echter afgewogen te worden tegen de mogelijk (acute) verslechtering van ataxie maar ook tegen een mogelijke toename van angst, depressie, apathie, het ontstaan van psychoses, hallucinaties èn negatieve effecten op het korte- en lange-termijn geheugen. ***CBD*** kent vrijwel geen psychoactieve bijwerkingen en de kans op verslechtering van de ataxie is klein.

Vervolg op volgende pagina >

Het positieve effect is echter beperkt. Ook kan olie met CBD leiden tot diarree en misselijkheid.

Gebruik van cannabis; overleg met je arts!
Wanneer je geïnteresseerd bent in mogelijk gebruik van cannabis, overleg dan eerst met je specialist of huisarts. Cannabis kan namelijk het effect van door artsen voorgeschreven medicijnen beïnvloeden. Je arts kan je mogelijk ook helpen met het maken van een keuze.

Daarnaast is het belangrijk dat je afweegt:

- Waarvoor wil je cannabis gebruiken?
- Weeg de voordelen af tegen de nadelen. Cannabis kan je ataxie verslechteren en dus een negatief effect hebben op balans en lopen, en het aantal valincidenten doen toenemen.
- Welke producten mag het bevatten: THC en/of CBD en in welke verhouding?
- Houd rekening met psychoactieve bijwerkingen van THC.
- Hoe wil je cannabis innemen: eten, drinken, roken, inhaleren, op de huid aanbrengen.
- Weet wel: Producten die op de huid worden aangebracht, bereiken de hersenen niet; producten die je eet, werken langzaam, waardoor overdosis op de loer ligt; wees voorzichtig met roken van cannabis bij longklachten.

Overige bekende bijwerkingen van cannabis

- Gebruik van cannabis door jonge mensen in de periode dat hun brein nog in ontwikkeling is, kan op de lange termijn negatieve effecten geven.
- Cannabis kan invloed hebben op de ontwikkeling van het ongeboren kind. Ook komen bestanddelen van cannabis in de moedermelk terecht.
- Langdurig gebruik van hoge doseringen kan leiden tot verslaving.

Waarschuwingen bij niet-medicinaal voorgeschreven cannabis

- De beschrijving op het etiket geeft niet de werkelijke sterkte van het product aan.
- Begin altijd met de laagste dosis en verhoog deze langzaam. Het effect kan altijd sterker zijn dan je verwacht! Doe dit bij iedere nieuwe aanschaf.
- Bijna alle producten bevatten THC, ook wanneer er ‘CBD-only’ op het etiket staat.
- Bij een drugstest, is de uitslag altijd positief ook bij ‘CBD-only’ producten.

Advies met betrekking tot gebruik van cannabis

Er is op dit moment te weinig onderzoek gedaan naar het effect van cannabis (THC en/of CBD) op ataxie, en moet cannabis voor de ataxie zelf niet gebruikt worden. Sommige patiënten hebben bij hun ziekte klachten van bijvoorbeeld zenuwpijn of spierspasmen. Hiervoor zou cannabis kunnen helpen. Gezien de bovengenoemde mogelijke nadelen en waarschuwingen is het aan te raden dit alleen in overleg met je behandelend arts te doen.

Gabriëlle Donné-Op den Kelder

Vervolg op volgende pagina >

Intermezzo

Vraag: Is er zicht op klinische studies voor CBD in relatie tot ataxie?

Antwoord dr.Hawkins:

Er zijn trials die het effect van CBD op andere ziektes, zoals Parkinson en MS, op een systematische manier hebben onderzocht en de effecten met placebo hebben vergeleken. Het probleem met ataxie studies is, dat er zoveel varianten zijn. Bestudeer je alle ataxieën tegelijk of splits je ze uit naar de verschillende subcategorieën? Daarnaast is er nog het probleem van de vele verschillende varianten van CBD op de markt en welke varianten toegestaan worden voor gebruik in de studies. Ook is er het punt van de bekostiging. Tot nu toe is er geen financiële steun vanuit de farmaceutische industrie. We zullen moeten leren van studies naar bijvoorbeeld de ziekte van Parkinson en ideeën overnemen met betrekking tot de juiste dosering en producten. Wanneer we bij andere ziektes meer voordelen dan nadelen waarnemen, dan verwacht ik meer studies op het terrein van andere neurodegeneratieve ziektes zoals de ataxieën.